

Лекція СПЕЦІАЛЬНЕ НАВЧАННЯ

Спеціальне навчання - щорічне вивчення працівниками, які залучаються до виконання робіт підвищеної небезпеки або там, де є потреба в професійному доборі, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Тобто, спеціальне навчання з питань охорони праці повинно проводитись для всіх працівників, у тому числі й посадових осіб, які безпосередньо виконують роботи з підвищеною небезпекою, зазначені у Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 15 та зареєстрованому Міністерством юстиції України 15.02.2005 р. за № 232/10512 (далі – Перелік).

Навчальний план, тобто обсяг навчання, згідно з п. 4.3 Типового положення визначається роботодавцем. Навчальна програма розробляється з обов'язковим урахуванням специфіки підприємства, конкретних видів робіт, умов праці на конкретному робочому місці. Бо зрозуміло, що умови роботи зварника, наприклад, на нафтохімічному комбінаті, будуть суттєво відрізнятися від умов роботи того ж зварника на швейній фабриці або вугільній шахті тощо. Взагалі сенс проведення спеціального навчання з питань охорони праці якраз і полягає в тому, щоб максимально врахувати всі можливі ризики (небезпеки праці, травмонезбежні ситуації тощо) під час виконання конкретної роботи, в конкретних умовах і на конкретному підприємстві.

Спеціальне навчання з питань охорони праці проводиться, як правило, безпосередньо на підприємстві, тому не потребує отримання дозволу органів Держпромгірнагляду. Згідно з п. 4.2 Типового положення роботодавець може здійснювати спеціальне навчання й у навчальному закладі, який має дозвіл органів Держпраці на проведення навчання з питань охорони праці.

Спеціальне навчання проводиться за програмами, затвердженими роботодавцем. Програма спеціального навчання має містити відповідні правила, норми та інструкції, враховувати специфічні особливості підприємства, організації та технології виробництва, конкретних професій та видів робіт. Навчальні програми повинні передбачати теоретичне і практичне навчання.

Типовим положенням не регламентується обсяг спеціального навчання, який залежить від обсягу нормативної бази з охорони праці для конкретної професії (професій, які суміщаються) або виду робіт.

Не треба змішувати спеціальне навчання з питань охорони праці із професійним навчанням на виробництві. Професійне навчання робітника закінчується кваліфікаційною атестацією та присвоєнням кваліфікації відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту, затвердженого спільним наказом Мінпраці та Міносвіти від 31.12.98 р. № 201/469. У разі успішного завершення кваліфікаційної атестації присвоєння кваліфікації підтверджується документом державного зразка – свідоцтвом про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації, форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів від 09.08.2001 р. № 979.

Якщо професійна підготовка, перепідготовка або підвищення кваліфікації проводяться безпосередньо на підприємстві, то згідно з п. 4.2 Типового положення спеціальне навчання є складовою зазначеної професійної підготовки.

Спеціальне навчання закінчується перевіркою знань працівника комісією підприємства та видачею посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці. У разі неможливості створення комісії з перевірки знань з питань охорони праці на підприємстві перевірка знань проводиться комісією спорідненого підприємства або теруправління спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ ПРАВИЛ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБІТ НА ВИСОТІ

Навчання проводиться відповідно до НПАОП 0.00-1.15-07. Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті

Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті (далі – Правила) поширюються на суб'єктів господарювання, які організують або виконують роботи на висоті, у тому числі верхолазні роботи, і встановлюють вимоги безпеки і охорони праці під час здійснення будівництва, монтажу (демонтажу) конструкцій і обладнання, ремонту, реконструкції, експлуатації об'єктів

При проведенні навчання необхідно враховувати, що основними небезпечними виробничими факторами під час виконання робіт на висоті є:

- падіння працівника або падіння предметів;
- супутніми можуть бути фактори: пожежна небезпека, дія електричного струму, підвищені рівні запиленості, загазованості повітря, шуму, несприятливі кліматичні умови тощо.

На кожному підприємстві залежно від місцевих умов і особливостей виробництва роботодавець затверджує наказом перелік робіт на висоті, які виконуються за нарядами-допусками (далі - наряд).

Роботи, не передбачені цим переліком, виконуються за розпорядженнями осіб, яким надано право видачі нарядів (розпоряджень).

Форма наряду-допуску для виконання робіт на висоті наведена у **ДОДАТКУ 2** до цих Правил.

Роботи на висоті виконуються за іншими нарядами, передбаченими чинним законодавством, якщо до них уключені вимоги безпеки під час виконання відповідних робіт на висоті згідно з цими Правилами.

До нарядів додаються проекти виконання робіт (далі - ПВР) чи технологічні карти за рішенням осіб, які мають право видачі нарядів, з урахуванням вимог цих Правил. Склад та зміст основних рішень з охорони праці в ПВР наведені у дбн А.3.2-2-2009.

Наряд виписується у двох примірниках, один з яких залишається у працівника, який його видав, другий передається відповідальному керівнику робіт.

Наряд виписується розбірливим почерком або за допомогою засобів друкування. Не допускається виписувати наряд олівцем, виправляти і закреслювати написаний текст.

Наряд видається на строк, необхідний для виконання заданого обсягу робіт, але не більше 15 календарних днів від дня початку роботи.

Наряд може бути продовжений один раз на термін не більше 15 календарних днів від дня продовження. Продовжити наряд може працівник, який його видав, а у разі його відсутності – інший працівник, який має право видавання нарядів для виконання робіт на висоті.

При зміні складу бригади більше ніж наполовину кількості членів бригади, які розпочинали роботу, видається новий наряд.

У разі виникнення у процесі роботи небезпечних та/або шкідливих виробничих факторів, зазначених у ГОСТ 12.0.003-74, не передбачених нарядом, роботи припиняються і можуть бути продовжені тільки після усунення зазначених факторів.

Під час цільового інструктажу, який проводиться за нарядом або розпорядженням, роз'яснюються питання, у тому числі:

- способи безпечного виконання робіт;
- порядок підходу до робочого місця та виходу з нього;
- стан робочого місця;
- порядок користування засобами страхування;
- порядок і місце установки вантажопідіймальних засобів;
- способи безпечного переходу з одного робочого місця на інше;
- методи установки або знімання елементів конструкції, будівлі тощо;
- забезпечення необхідними умовами праці на робочому місці (освітленість, температура, вологість повітря, шум, вібрація тощо);
- стан риштувань, площадок, драбин, огорожень, опорних та страхувальних канатів тощо;
- необхідність застосування засобів індивідуального захисту (каска, запобіжних поясів, тощо);
- порядок застосування верхолазного спорядження та страхувальних засобів під час виконання робіт у безопорному просторі.

Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від видів робіт, що виконуються.

Наряди і розпорядження на виконання підготовки робочих місць видаються та реєструються у такому ж порядку, як і на безпосереднє виконання робіт на висоті – у Журналі обліку робіт, що виконуються за нарядами і розпорядженнями (додаток 3 до цих Правил).

Ведення Журналу покладається на працівника, який видає наряди (розпорядження) або на іншого працівника, якому доручається ведення цього Журналу.

Наряди, роботи за якими повністю закінчені, зберігаються протягом 30 днів, а наряди про проведення газонебезпечних робіт на висоті – протягом одного року від дня їх закриття. Закриті наряди зберігаються у працівників, які їх видали.

Допускається виконання невідкладних робіт з метою усунення аварійної ситуації, ліквідації наслідків стихійного лиха, катастрофи або аварії за

розпорядженням без оформлення наряду, але з обов'язковим дотриманням необхідних заходів безпеки під безпосереднім наглядом відповідальної посадової особи.

У разі, якщо виконання таких робіт вимагає тривалого часу (більше трьох годин), слід оформлювати наряд.

ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ ПРАВИЛ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОБЛАДНАННЯ, ЩО ПРАЦЮЄ ПІД ТИСКОМ

Правил охорони праці під час експлуатації обладнання, що працює під тиском Документ **z0433-18**, чинний, поточна редакція — **Прийняття від 05.03.2018** (ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства соціальної політики України 05.03.2018 № 333)

Ці Правила поширюються на суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм, що займаються монтажем, демонтажем, експлуатацією (використання за призначенням, технічне обслуговування, ремонт), модифікацією (реконструкція чи модернізація), перевіркою технічного стану (технічний огляд, експертне обстеження) обладнання, що працює під тиском, вищим 0,5 бар.

Ці Правила обов'язкові для виконання всіма працівниками, що займаються модифікацією (модернізацією, реконструкцією), монтажем, демонтажем, налагодженням, технічним обслуговуванням, ремонтом, технічним оглядом та експлуатацією обладнання, що працює під тиском, вищим 0,5 бар (далі - обладнання під тиском), а саме:

- опалювальні котли теплопродуктивністю більше 0,1 МВт;
- парові, водогрійні і пароводогрійні котли;
- котли-бойлери, а також автономні пароперегрівачі і економайзери;
- бойлери;
- енерготехнологічні котли (парові та водогрійні, в тому числі сорегенераційні котли (далі - СРК));
- котли-утилізатори (парові та водогрійні);
- котельні мобільні установки (пересувні і транспортабельні) та енергопоїзди;
- котли парові та рідинні, які працюють з високотемпературними органічними теплоносіями (далі - ВОТ);
- посудини, що працюють під тиском води з температурою вище 110 °С або іншої рідини з температурою, що перевищує температуру кипіння при тиску 0,5 бар, без урахування гідростатичного тиску;
- посудини, що працюють під тиском пари або газу, вищим 0,5 бар;

балони, призначені для транспортування і зберігання зріджених, стиснутих і розчинених газів під тиском, вищим 0,5 бар;

цистерни та бочки для транспортування і зберігання зріджених газів, тиск пари яких за температури до 50 °С перевищує тиск понад 0,5 бар;

цистерни і посудини для транспортування і збереження зріджених, стиснутих газів, рідин і сипких тіл, у яких тиск вище 0,5 бар утворюється періодично для їх спорожнення;

барокамери;

трубопроводи пари та гарячої води в межах котла;

трубопроводи пари з робочим тиском пари, вищим 0,5 бар;

трубопроводи гарячої води з температурою вище 110 °С;

редукційно-охолоджувальні пристрої і колектори, що є складовою частиною трубопроводів пари з робочим тиском пари, вищим 0,5 бар, і гарячої води з температурою води вище 110 °С.